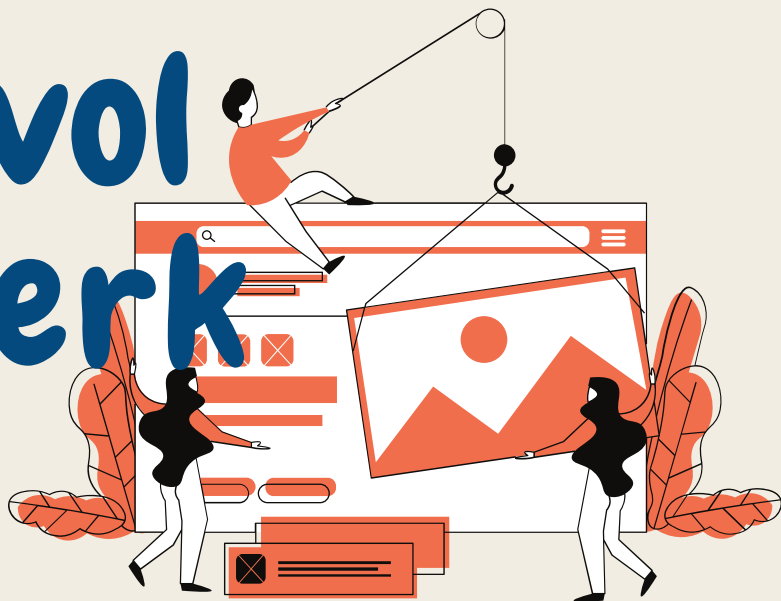

Kwaliteitsvol projectwerk

Projectwerk

We hopen dat wat onze leerlingen leren blijft hangen in hun lijf. We geloven dat ervaringsgericht werken dé manier is om dat te bereiken. Projectwerk is één van de werkvormen of methodieken die je kan inzetten om de wereld binnen te brengen.

Kenmerkend is dat je met de hele groep werkt rond één centrale probleemstelling. Samen ga je op onderzoek, leergebieden komen geïntegreerd aan bod. De wereld komt de klas binnen in al z'n complexiteit. Lees meer in dit [fragment](#).

Een kijkwijzer

Je wil met de interesses van de leerlingen aan de slag gaan. Zo kan je zeker rekenen op betrokkenheid en energie in de klas.

Maar hoe begin je eraan? Wanneer grijp je in en wanneer laat je dingen gewoon zijn? Wat is 'kwaliteitsvol projectwerk'? Hoe kan je bijleren?

Je vindt het antwoord op deze en andere vragen in deze kijkwijzer!

AAN DE SLAG!

De kijkwijzer wil **geen checklist** zijn.

Het is zeker niet de bedoeling dat je al deze reflectievragen beantwoordt voor je aan je project begint. We willen ook vermijden dat je je zou scoren op al deze items.

De kijkwijzer wil vooral een **inspiratie** zijn.

Neem hem geregeld eens ter hand en bepaal zelf waar je bij het volgende project op wil letten. Zo scherp je jouw voelsprietten aan en leer je de spanning tussen doelgericht en ervaringsgericht werken omarmen. Heb je het gevoel dat je project alle kanten uitgaat en weet je niet goed waar het aan ligt? Ook dan kan de kijkwijzer je helpen benoemen wat je precies wil aanpakken.

Voorbeeld

De hoofdvraag is een algemene kwaliteitsvraag.

V O O R

Wat is er nu al aanwezig om als startpunt te nemen?
Waar kan je op verder werken?

- Kan je de intrinsieke motivatie en leerehonger bij je kinderen en jezelf voelen?
- Welke voorkennis heb je samen al verzameld of hoe wil je die verzamelen?

Onderlijnde woorden bevatten een internetlink. Wil je graag bijleren en meer weten? Klik dan op de link en je kan meteen aan de slag!

We sommen kleine reflectievragen op die specifiek over projectwerk gaan. Die zijn niet willekeurig maar sprokkelden we uit wetenschappelijk onderzoek en uit de praktijk van onze scholen.

We werken met een eenvoudige voor-tijdens-na structuur.

VOOR

vragen om vooraf over te reflecteren

Wat wil je bereiken? Wat is je doel?

Wat wil je klas [precies] leren en ontdekken?

Naar welk (groot) eindproduct of [meervoudige/complex] actie werk je toe?

Is het project voldoende open en biedt het ruimte voor verbeelding, alternatieven, creatieve wegen? Is er vrije ruimte en plaats voor experiment en onderzoek?

Gaat het over complexe vaardigheden die een link hebben met de wereld buiten de school: is het toegepast en geeft het aanleiding tot transfer? (extra link)

Welke concrete inhouden koppel je aan het thema?

Welke ontwikkelingsdoelen of eindtermen sluiten hierbij aan?

Waarschijnlijk vooral uit het domein wereldoriëntatie.

Maar evengoed komen rekenen en taal aan bod of muzische vaardigheden en cultuurbeschouwing.

Spiraalleren: welke concrete tussendoelen en passende kennisniveaus wil je bereiken? Wat zijn met andere woorden jouw focusdoelen?

Hoe volledig is de projectplanner? Zijn alle deeldomeinen aanwezig? Gebruik je domeinen die elders en eerder onvoldoende aan bod kwamen?

Welke stappen wil je zetten om dit te bereiken?

Hoe kan je het project in deelprojecten of thema's opsplitsen?

Welke verschillende activiteiten komen naar boven?

Welke passende en gevarieerde werkvormen kan je gebruiken?

Spreek je voldoende verschillende intelligenties bij je kinderen aan?

Waar zie je de groep doelgericht ervaringsleren gebruiken?

Waar zie je de groep ervaringsgericht aan doelen werken?

Welke rollen wil je verdelen en hoe geef je die taakverdeling concreet vorm?

Waar werken kinderen alleen, allemaal samen of in (kleine) groepen?

Gebruik je voldoende coöperatieve werkvormen en hou je rekening met de GIPS-principes?

Hoe komt het individuele werk of het groepswork geregeld terug in grote groep zodat er verbinding en uitwisseling (feedback en intervisie) mogelijk is en de aparte groepjes daarna terug beter aan de slag kunnen?

Welke lerarenstijl wil je op welk moment inzetten? Waar en wanneer wil jij doceren of instructie geven? Waar en wanneer wil jij coachend begeleiden? Waar en wanneer wil jij sturen en tussenkomen?

Wat is er nu al aanwezig om als startpunt te nemen? Waar kan je op verder werken?

Kan je de intrinsieke motivatie en leerehonger bij je kinderen en jezelf voelen?

Welke voorkennis heb je samen al verzameld of hoe wil je die verzamelen?

Welke passende projecten of thema's (klas- of schoolpatrimonium/archief) zijn hieraan vooraf gegaan?

Welke kennis, competenties, talenten en expertises zijn bij de start al aanwezig?

Hoe past je plan in de missie en visie van de school?

Zijn deze pedagogische principes gewaarborgd: betekenisvolle taken in actieve en zinvolle context – natuurlijk leren en proefondervindelijk verkennen – inspraak en verantwoordelijkheid – coöperatief werk – geëngageerd en betrokken op mezelf, de ander en de wereld.

Zijn deze didactische principes (pedagogisch en didactisch) gewaarborgd: spiraalleren, soepele leerlijn, ervaringscyclus,...

Wat heb je nodig om een eerste stap te zetten? Welke middelen? Welke competenties?

Hoe wil je met de voorkennis aan de slag?

Hoe wil je hun inbreng problematiseren? Hun verhaal naar een leervraag sturen? Hoe kan je doorvragen (verbreden en verdiepen, doordenken) zodat de leerling zichzelf nieuwe leervragen stelt? Hoe help je de leerling die vraag smart-proof te krijgen?

Welke media zijn inzetbaar en welke bronnen zijn op maat van je klas?

Welke media en bronnen heb je zelf nodig om het onderwerp helemaal te leren kennen?

Welke materialen en didactische middelen wil je verzamelen?

Welke voorbereiding heb je zelf nodig om de verschillende activiteiten zo goed mogelijk te leiden?

Wil je alleen of samen doen? Waarom kies je daarvoor? Hoe ga je jouw partners betrekken en inzetten? Hoe ga je een grotere groep informeren en meenemen?

Welke experten van binnen of buiten de school wil je aanspreken?

Welke extra-murosactiviteiten of uitstappen kunnen jullie verder helpen?

Welke samenwerkingen of partners kunnen een rol spelen?

Wat wil je delen met anderen en hoe zie je dat gebeuren?

Wat moet het publiek van jullie leren? Wat wil je dat ze doen?

Wat wil je in beweging krijgen? Welke boodschap stuur je de wereld in?

Hoe zal je zien of je dit doel bereikt hebt? Welke succescriteria kan je benoemen? Hoe wil je het evalueren?

Heeft de klas een aantal vragen waar ze echt antwoord op willen krijgen?

Weet je welke kennis en vaardigheden echt beheerst moeten zijn?

Bedacht je een manier om dat te checken?

Hoe ga je tussentijdse feedback geven?

Bedacht je een manier om bij te sturen waar nodig?

Heeft jullie eindproduct heldere succescriteria:

iedereen weet precies aan wat het moet voldoen?

Kan je de verschillende parameters met de kinderen bespreekbaar maken?

Begint elke activiteit met een CORPI die voor alle deelnemers helder en aanvaard is?

TIJDENS

reflecties om rekening mee te houden tijdens het project

Volg je plan stap voor stap. Bekijk wat er gebeurt. Loopt alles naar wens?

Pauzeer geregeld en neem afstand: wat voelen we en wat zien we gebeuren?

.....

Vraag jullie af of de geplande weg nog gevolgd wordt en of je al bijna een antwoord hebt.

.....

Check of de motivatie en de betrokkenheid blijft. Kijk of iedereen zijn verantwoordelijkheid opneemt.

.....

Bekijk jezelf: sta je ontspannen in het project en vind je een evenwicht tussen sturen en loslaten ([extra link](#))?

.....

Loopt alles volgens plan en binnen tijd? Volgt de groep het werkschema?

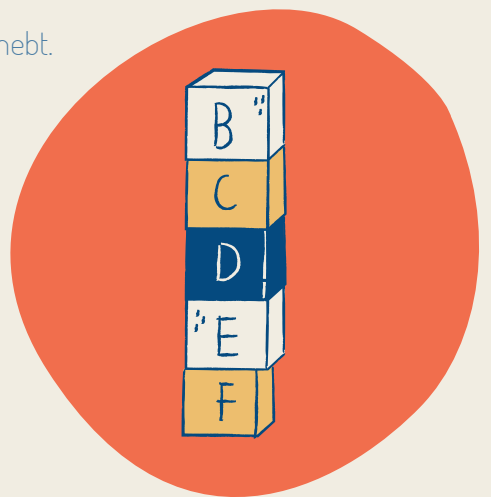
.....

Wat zijn de eerste successen en hoe wil je die vieren?

.....

Wat zijn de eerste hindernissen en hoe wil je dat faalplezier (klungelfase en ervaringscyclus) omarmen?

.....

Wat wil je nu al bijsturen?

Wat besluit je op het einde van een werkdag en wat betekent dat voor de planning van morgen?

.....

Wat geven de leerlingen aan dat anders en beter kan?

.....

Wat wil je zelf als begeleider toch liever aanpassen en kan je motiveren waarom?

.....

Wat duurt minder lang of langer dan verwacht?
Wat loopt makkelijker of moeilijker dan verwacht?

.....

Welke (nieuwe) vragen komen boven? Wat wil je noteren?

Welke nieuwe onderzoeksvragen komen naar boven?

.....

Welke onvoorziene omstandigheden passeren je pas?

.....

Welke kleine gelukjes of vervelende kwesties wil je bewust ervaren?

.....

Waar bewaar je tussentijdse resultaten? Hoe groeit het logboek?

.....

Hoe ziet de klas eruit? Hoe aantrekkelijk is jullie projectwerk of loods?
Hoe kan men zien hoe jullie aan het werk zijn?

.....

NA

checks om naast het project te leggen

Bekijk wat je hebt. Wat is klaar en waar wil je op doorwerken?

Vink af wat klaar is. Durf afronden en besluiten.

.....

Ga na of alle doelen en inhouden aan bod zijn geweest.

.....

Check of de kennis en vaardigheden effectief beheerst zijn.

Bedenk hoe je waar nodig extra herhaaltijd en automatisatie wil inlassen.

.....

Check of de gewenste kwaliteit (hoge eisen) voldoet. Stuur de leerling of de groep meermaals terug naar herwerking. Je ontwerp moet in verschillende fases kunnen groeien.

.....

Hoe ga je wat klaar is, proper afwerken en hoe kan je het borgen?

Welke eindproducten halen de eindmeet en lukt het om ze passend af te ronden?

.....

Bekijk de opgestelde succescriteria en check (samen) jullie parameters.

.....

Presenteer (de kern of een onderdeel van) je project aan een publiek via een passend medium.

.....

Borg duurzaam in klas- en/of schoolpatrimonium of in het archief.

.....

Registreer de aangeraakte en/of bereikte doelen volgens de geldende afspraken in je school.

.....

Heeft je project ook een bijdrage geleverd voor een sociale en rechtvaardige samenleving?
Was je binnen de eigen mogelijkheden en kleine kring ergens 'politiek' actief?

.....

Hoe ga je die eerste successen (samen) vieren?

Hoe blik je groepsdynamisch terug? hoe wil je complimenten delen?

.....

Neem je tijd en ruimte om echt te landen en met de groep te genieten van wat was?

.....

Hoe ga je wat niet klaar is opnieuw door deze kijkwijzer laten passeren? Welke nieuwe doelen en acties zie je ontstaan?

Zijn er acties of vragen die nog niet aangepakt werden?
Welke kunnen gewoon in de prullenmand?

Welke wil je echt vasthouden voor een volgende keer?

.....

Kwam je onderweg nieuwe thema's tegen waar je nu nieuwsgierigheid en betrokkenheid voor voelt?

.....

Hoe schuif je die nieuwe leerhonger opnieuw in deze kijkwijzer?

.....

Wat wil je onthouden voor hier en nu? Wat wil je onthouden voor later en elders?

Kan je een score geven en kan je motiveren waarom je dit project een zeven of een acht of... op tien geeft?

.....

Wat is er nodig om bij een volgende keer van die zeven een acht te maken, van die acht een negen?

.....

Wat liep goed en wat liep minder goed?

Noteer vijf 'quick wins' voor jezelf en voor de groep.

Noteer vijf actiepunten waar je een volgende keer meer aandacht aan wil geven.

.....

Wat heb je geleerd over projectwerk (pedagogie en didactiek) en wil je onthouden?

.....

Welke reflectievraag/-vragen in deze kijkwijzer heeft een verschil gemaakt?

Welke reflectievraag/-vragen in deze kijkwijzer wil je een volgende keer zeker gebruiken?

.....

Zie je hoe jij en jouw collega's groeiden? Zie je hoe de school groeide? Hoe de motivatie opnieuw sterker werd?

Waar werd er echt geleerd?

Hoe zag je dit gebeuren?

.....

Wat is de concrete leerwinst (kennis, vaardigheden, attitudes, zelfsturing) per kind?

Wat is de leerwinst van de groep?

Wat is de leerwinst van de begeleider en het team?

.....

Werd er gewerkt in een sfeer van vertrouwen, respect en empathie?

Werkten jullie vanuit de growth mindset?

.....

Is die groei divers geweest met oog voor de meervoudige identiteit ([extra link](#)) en meervoudige intelligenties?

.....

Is hun verlangen voldaan en appelleerde het project effectief aan een nood: was er effectief sprake van emancipatorisch onderwijs?

.....

Was elke deelnemer (mede)auteur van het verhaal en werd zijn eigen mening en creatieve inbreng (expressie, creatie, onderzoek, communicatie) gewaardeerd?

.....

Nog vragen?

De pedagogische begeleidingsdienst van FOPEM ontwikkelde deze kijkwijzer in het kader van de implementatie van het cahier W.O. en – breder – als ondersteuning bij het versterken van de ervaringsgerichte didactiek.

Heb je vragen, opmerkingen, toevoegingen?
Contacteer ons dan zeker op pbd@fopem.be.

Meer info en kader vind je op
www.cahier-fopem.be
&
www.vorming-fopem.be

